

Huhtikuu

Aprillipäivä (1.4)

Agricolanpäivä (9.4)

Vappu aatto 30.4

Huhtikuu on etelässä lumien sulamisen, kevättulvien, pitenevien iltojen ja luonnon heräilemisen aikaa. Pohjoisessa Suomessa huhtikuulla koetaan ensimmäiset keväiset päivät, vaikka talvi jatkuukin edelleen

Luoinnossa tapahtuu

Monet talviunta nukkuneet tai horrostavat eläimet, kuten karhu, siili, lepakko ja nokkosperhonen, heräilevät huhtikuussa. Pöllöt pesivät jo ja teeret ja metsot ovat sotimella. Jänis vaihtaa valkean turkkiinsa ruskeaan. Samoin tekevät, kärppä, lumikko, riekko, naali ja kiiruna. Västäräkit, peipot ja rastaat saapuvat.

Sammakoiden kututapahtuma tapahtuu Etelä-Suomessa huhtikuulla siten, että sammakot aloittavat kudun kuun alkupuolella ja rupikonnat ja viitasammakot kuun lopulla. Etelä-Lapissa Sammakko pääsee aloittamaan kudun usein vasta vapun tienoilla.

Ensimmäisten kukkivien kukkakasvien, kuten leskenlehtien, näsiän, sinivuokon ja pajujen kukinta ajoittuu Etelä-Suomessa huhtikuun jälkimmäiselle puoliskolle, heti kun lumet ovat sulaneet.

Puutarhassa tapahtuu:

- Nurmikon keväthoito
- Kalkitus ja lannoitus
- Pensaiden ja puiden leikkaus onnistuu hyvin huhtikuussa.
- Jos syksyllä istutetut kukkasipulipenkit näyttävät kuivilta auta sipulia esille kastelemalla penkkejä lämpimällä vedellä.
- Mukuloiden ja sipulien esikasvatus ja loput siemenet itämään!

Maatilalla tapahtuu:

- Lampailla karitsoimisesonki jatkuu.
- Mehiläishoitokausi alkaa huhtikuussa, jolloin tarkastetaan pesien kunto ja siistitään pohjia.

Kuukauden eläin: Lammas ja karitsat

Kuukauden retkivinkki: Linturetki <http://www.4h.fi/@Bin/3024073/linturetki.pdf>

Tutustukaa vihanneskasvien kylvö-, istutus- ja hoitotaulukkoon:
<http://www.ikivihreamalli.fi/node/136>

Materiaali	Käsittely
<p>Havut</p> <ul style="list-style-type: none"> - Havut ovat monipuolinen raaka-aine ja se kuuluu talvenkoristeisiin. Siitä voidaan askarella mm. havupalloja, kransseja ja köynnöksiä. Lisäksi sillä voidaan koristella muun muassa jouluisia kukkaistutuksia. - Havuissa on paljon valinnan varaa: kuusen, männyt, katajan jne. havut. - Havujen keräämiseen tarvitaan maanomistajan lupa. 	<p>Havut ovat ikivihreitä ympäri vuoden, mutta ajankohtaisia ne ovat tavallisesti talvella pihan koristeina. Viileissä tiloissa havut voivat säilyä jopa talven yli, mutta lämpimissä sisätiloissa ne karistavat havunsa melko nopeasti.</p>
<p>Kävyt</p> <ul style="list-style-type: none"> - Käpyjä voi käyttää muun muassa joulukoristeiden askarteluun ja jouluasetelmissä. - Maahan pudonneita käpyjä voi kerätä omaan käyttöön, mutta elävissä puissa olevien käpyjen keräämiseen tarvitaan maanomistajan lupa. 	<p>Kerätyt kävyt levitetään ilmavalle alustalle, esimerkiksi ritilän päälle. Ritilä laitetaan kuivaan, ilmavaan ja mieluiten lämpimään paikkaan, jossa kävyt aukeavat kauniisti</p>
<p>Paju</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pajua voi käyttää lähes mihin tahansa askarteluun niin tuoreena kuin kuivattunakin. - Pajujen keräämiseen tarvitaan maanomistajan lupa. 	<p>Pajua voidaan kerätä lehdettömään aikaan lokakuulta huhtikuulle asti. Pajua voidaan käyttää niin kuivattuinkin kuin heti tuoreeltaan. Jos pajut ovat kuivattuja, tulee niitä liottaa ennen käyttöä noin viikko. Jos pajut ovat tuoreita, tulee niitä käyttäessä huomioida, että kuivuttuaan ne kutistuvat eli esimerkiksi punonnassa vierekkäisten pajujen root kasvavat.</p>
<p>Pajunkissat</p> <ul style="list-style-type: none"> - Luonnossa pajun keräämiseen tarvitaan aina maanomistajan lupa. Niitä voi kerätä teiden varsilta, sähkölinjojen alta ja paikoista, jotka muutenkin raivataan säännöllisesti puhtaiksi. 	<p>Pajunkissat ovat pajun kukintoja, joita esiintyy pajuissa tavallisesti maaliskuusta huhtikuussa.</p>
<p>Risut</p> <ul style="list-style-type: none"> - Risut sopivat moneen askarteluun, niitä voi myös maalata spraymaalilla. - Risujen keräämiseen tarvitaan maanomistajan lupa. 	<p>Kerättävien risujen tulee olla eläviä, kuivat risut eivät kestä taivuttamista. Risut kerätään lehdettömään aikaan, syksyllä lehtien pudottua tai keväällä ennen lehtien puhkeamista. Syksyllä kerätyt risut ovat sitkeämpiä. Auringolta, sateelta ja tuulelta suojassa tuoreena kerätyt risut säilyvät pitkään käyttökelpoisina.</p>

Siilin ruokinta

Siili on mukava mutta myös hyödyllinen seuralainen pihapiirissä, joka muun muassa syö tuhohyönteisiä. Siiliä voi avittaa säilymään ja viihtymään lähiympäristössä tarjoamalla sille ruokaa ja pesäpaikan. Siili viettää vuodesta 6-7 kk talvihorroksessa, josta se selviää kesän aikana keräämänsä rasvakerroksen avulla. Siilin paino saattaa laskea talven aikana jopa 60 %, joten ravinnon turvaaminen on tärkeää etenkin keväällä talven jälkeen ja syksyllä ennen horrosta.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	
				—								
				—				—				

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

Kustannukset:

€ **€€** €€€

Tarvikkeet:

- Siilille sopivaa ruokaa
- Matalat astiat ruokia ja vettä varten

Työohje:

- Paras vaihtoehto siilin ravinnoksi on sen luontainen ravinto, mutta hyviä vaihtoehtoja ovat muun muassa kissan ja koiran murot (liotettuna) ja purkkiruuat sekä makkarat. Sopivaa ruokaa on myös rouhitut maapähkinät sekä kypsennetty suolaton kala tai liha.
- Juomaksi siilille pitää olla tarjolla koko ajan raikasta vettä.
- Pese siilin ruoka ja juoma-astiat päivittäin ja pese sen jälkeen kädet huolellisesti tai käytä kertakäyttökäsineitä.
- Ruoki siiliä hämärän tullessa, sillä siili on yöeläin.
- Kesäruokintaa ei suositella esimerkiksi siksi, että kuumalla taudit leviävät helposti ruokintapaikoilla ja siilit saattavat lihota liikaa. Lisäksi siilien tulisi tulla toimeen ilman ihmistäkin.
- Syksyllä siili hyötyy ruokinnasta eniten ja sitä tuleekin jatkaa niin kauan kuin siilit käyvät ruokailemassa.

Ohjaajalle:

- Siilille ei saa antaa lehmänmaitoa, raakaa lihaa tai kalaa, mausteista tai suolaista ruokaa, leipää tai hyvin teollisia ruokia, jotka voivat sisältää mm. paljon lisäaineita.
- Siilin poikaset alkavat liikkua heinäkuussa, joten siilejä voi ruokkia kesälläkin, mutta tällöin on erityisesti huolehdittava siilien ruokapaikkojen ja astioiden puhtaudesta.

Lisätietoja: www.siilikiikarissa.fi

Huhtikuu *Huovutetut eläimet*

Kevät on lampaiden sesonki aikaa: lammas karitsoi noin kerran vuodessa, yleensä keväällä 1-3 karitsaa, lampaat myös keritään keväällä ja usein toistamiseen syksyllä. Lammas on monipuolinen kotieläin, sillä siitä saadaan lihaa, villaa ja turkiksia. Pienten karitsoiden näkeminen on monelle elämys ja aktiviteetiksi voi lisätä lampaan villaan ja sen käsittelyyn tutustumisen sekä huovuttamisen, josta jokainen voi muotoilla itselleen vaikka oman lampaan.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
—											
		—					—				

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- sorminäppäryys

Toiminnan kesto:

1-3 h + kuivuminen + viimeistely

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Huovutusvillaa
- Mäntysuopaa
- Paperia "muotin" tekemiseen
- Pesuvati, sakset, teippiä, neula
- (Vanua, villalankaa)

Työohje:

1. Suunnittele malli (esim. lammas) ja piirrä se paperille. Leikkaa kuvio irti paperista ja jos teet siitä kolmiulotteisen (esim. jalat), teippaa ulokkeet kiinni.
2. Päälystä malli kauttaaltaan huovutusvillalla.
3. Huovuta. Kastele villa lämpimällä saippua vedellä ja ala hieroa sitä sormilla pyöriin liikkein. Lisää lämmintä saippuavettä välillä ja jatka huovuttamista, kunnes kuidut ovat kiinnittyneet toisiinsa ja on muodostunut tiivis pinta.
4. Leikkaa viilto sopivaan paikkaan ja poista paperimuotti sisältä. Täytä työ villalla tai vanulla.
5. Pistele/neulo viilto umpeen.
6. Huuhtelee työ lopuksi kuumalla ja kylmällä vedellä. Anna kuivua.
7. Työn voi koristella esimerkiksi neulomalla siihen kuvioita erivärisillä langoilla.

Lisätietoa lampaasta: <http://openetti.aokk.hamk.fi/info/opiskelijoidentyot/lammas/index.htm>

Lisätietoa huovutuksesta: http://www.4h.fi/@Bin/29442/huovutusohje_ctaso.pdf

Lähde: <http://www.kaspaikka.fi/huovutus/index.html>

Huhtikuu *Iloiset kukkaruukut*

Vanhoja ja tylsiä kukkaruukkuja voi uusia maalaamalla ne uudelleen akryyliväreillä. Maalattavaksi astiaksi käy lähes mistä materiaalista tahansa valmistettu astia, sillä akryylivärit sopivat monelle eri pinnalle. Maalin kestävyyttä lisää sen suojaaminen lakalla. Maalaaminen ei vaadi suuria taiteilijan taitoja, sillä tekniikkana voi käyttää tarkasti sivellintä tai sabluunaa tai suurpiirteisesti sientä tai pensseliä.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

- Käsien toimintakyky

Toiminnan kesto:

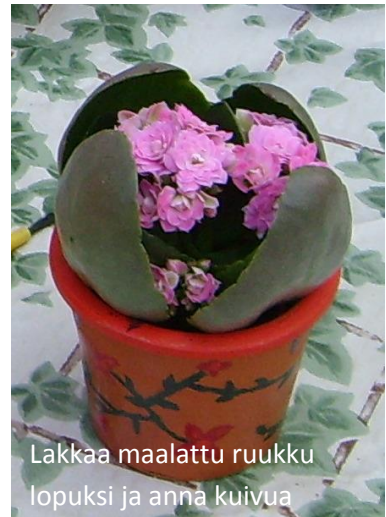
1-2 h + kuivumisaika

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Kukkaruukkuja tai muita astioita
- Akryylivärejä
- Lakka
- Siveltimiä tai sieniä maalaukseen
- Sanomalehteä pöydän suojaukseen
- Vettä siveltimien pesuun ja maalin ohennukseen
- Alusta. ios sekoitat väreiä keskenään

Lakkaa maalattu ruukku lopuksi ja anna kuivua

Työohje:

1. Putsaa/pese kukkaruukut ennen maalausta ja anna kuivua.
2. Maalaa kukkaruukkuihin kuvioita sivelimellä tai sienellä töpöttämällä. Akryylimaaali on käyttövalmista sellaisenaan, mutta sitä voi myös ohentaa vedellä.
3. Anna maalin kuivua. Pintakuivaa se on puolessa tunnissa ja täysin kuivaa vasta vuorokauden

Ohjaajalle:

- Akryyliväri on monikäyttöinen, sillä se tarttuu paperiin, kartonkiin, metalliin, muoviin, lasiin, kiveen, kipsiin ja puuhun. Sillä voi siis maalata melkein mitä tahansa.
- Akryyliväri on märkänä vesiohenteinen ja –liukoinen, mutta kuivuessaan muuttuu vedenkestäväksi. Tosin kunnan vesipesua hankauksineen se ei kestä. Lakka lisää värin kestävyyttä ja maalit säilyvät myös ulko-oloissa.

Lähde: <http://neulonta.vuodatus.net/page/Askarteluohjeita>

Huhtikuu

Herätä herne!

Siemenestä kasvattaminen on elämys, erityisesti jos siemen itää nopeasti, muutamassa päivässä. Siemenen itämistä on kiehtovaa seurata ja tapahtuman näkeminen auttaa ymmärtämään prosessia, joka yleensä piiloutuu maan alle.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

Toiminnan kesto:

1 h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet:

- Juomalasi tai lasipurkki
- Talouspaperia
- Nopeasti itäviä siemeniä (esim. papu)

Työohje:

Tee talouspaperista nyyttejä ja asettele lasipurkin pohjalle. Laita yön yli liotetut pavun tai herneen siemenet paperin väliin ja kastele paperi kunnolla. Muutaman päivän kuluttua siemenkuori repeää, ensin tulee juuri esiin ja myöhemmin verso.

Ohjaajalle:

- Muista laittaa pavunsiemenet likoamaan edellisenä iltana, jotta ne itäisivät nopeammin.
- Voidaan myös pitää kisa siitä, kenen herneellä on vauhdikkain kasvu. Apuna voidaan käyttää vaikka viivoitinta.
- Lasipurkissa jossa on saatavilla vettä, voidaan kasvattaa myös monia tuttuja vihanneksia!

Lähde: C. Woram. M. Cox. 2009. Puutarhapuuhiä lasten kanssa. Karisto Oy.

Huhtikuu *Huhtikuun retki: Lintujentarkkailu*

Lintujentarkkailu on hauskaa ja halpaa puuhaa. Se onnistuu ympärivuoden eikä ole sidoksissa paikkaan. Lintujen tarkkailua voi harrastaa omassa pihapiirissä, voi lähteä linturetkelle tai se onnistuu jopa ikkunasta käsin esimerkiksi järjestämällä linnuille talviruokintapaikka ikkunan alle.

Milloin?

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12

— Milloin mahdollista? — Sesonki

Vaikeusaste & erityisvaatimukset:

Toiminnan kesto:

½-> h

Kustannukset:

€ €€ €€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Lintukirja
- Vihko
- (Kiikarit)

Työohje:

1. Lintuharrastus olisi helpointa aloittaa talvella, jolloin lintuja on vähiten. Kevään tullen lintulajeja tulee koko ajan lisää ja niitä on helpompi tunnistaa kun on oppinut tunnistamaan helpot peruslinnut ensin.
2. Pohtikaa yhdessä lintukirjan avulla, minkälaisia lintuja olette nähneet
3. Piirtäminen ja muistiinpanot helpottavat oppimista.
4. Lintuoppaiden johdanto-osioissa on yleensä hyvät ohjeet siitä, miten lintuja tunnistetaan. Keskeisimmät lintujen tunnistamisessa esiin nousevat tekijät ovat koko, muoto, värituntomerkit, liikkumistapa, olinpaikka ja äänet.

Ohjaajalle:

- 4H kerhon toptehtävistä löytyy tietoa ja tehtäviä eritasoisille ja ikäisille lintuharrastajille
- BirdLife Suomi ry:llä (www.birdlife.fi) on kattavat ja monipuoliset sivut lintuharrastukseen.
- Kirjastoista voi lainata erilaisia lintukirjoja.

Lisätietoja: http://www.4h.fi/kerhot/top-tehtavat/metsa_ja_luonto/, www.birdlife.fi

Lähde: <http://www.birdlife.fi/lintuharrastus/lintuharrastus.shtml>

Huhtikuu

LINTU:

MILLOIN?

ÄÄNI:

MISSÄ YMPÄRISTÖSSÄ:

PIHA PELTO METSÄ RANTA VESI

MISSÄ PAIKASSA:

ILMASSA PUUSSA MAASSA KATOLLA MUUALLA

MITÄ LINTU TEKEE?

ISTUU SYÖ KÄVELEE UI LENTÄÄ RAKENTAA PESÄÄ

MUUTA HUOMIOITAVAA

Kuukauden eläin: Lammas

Lammas on monipuolinen kotteläin

Lammas tuottaa lihaa, villaa ja turkiksia. Joissakin maissa lampaat ovat myös maidontuottajia. Suomessa liha on lammastalouden tärkein tuote. Lampaista pidetään vaatimattomina eläiminä, jotka selviävät vähällä ravinnolla ja karuissa oloissa. Rehujen määrä ja laatu vaikuttavat kuitenkin paljon lampaiden kasvunopeuteen.

Lampaiden määrä on Suomessa jatkuvasti vähentynyt. Joillekin lampaiden kasvatusta on mielenkiintoinen harrastus, mutta viime vuosina sen merkitys myös yritystoimintana on kasvanut.

Lampaat ruohonleikkureina

Lammas on märehtijä, joten se syö pääasiassa nurmea. Kevyet ja sorkkajalkaiset lampaat pystyvät liikkumaan vaikeakulkuisissa maastoissa, löytävät vähäisetkin ruohotupsut ja syövät laitumensa tarkasti. Ne ovat oivallisia maisemanhoitajia ja ruohonleikkureita. Lampaat pitävät viljelemättömiä joutoalueita kunnossa ja estävät niitä kasvamasta umpeen.

Suomessa oma lammasrotu

Suomessa on oma lammasrotu, suomenlammas. Se on hedelmällinen rotu, joka tuottaa keskimäärin enemmän karitsoita kuin useimmat muut lammasrodut. Suomeen on viime vuosina tuotu useita liharotuja, joita risteytetään suomenlampaan kanssa. Näin saadaan parannettua lihantuotantoa. Suomenlammas on kuitenkin maamme valtarotu (n. 67 % 1996).

Lihaksikas Texel-lammas on kotoisin Hollannista. Suomessa texel-rotua on risteytetty menestyksekkäästi suomenlampaan kanssa. Texel-rodun villa ei sovellu kuitenkaan käsityölangaksi kuten suomenlampaan villa. Muita Suomessa eläviä lammasrotuja ovat Rygja, Oxford down sekä Dorset.

Lampaan vuosi

Lammas karitsoi kerran vuodessa, yleensä keväällä maaliskuussa. Uuhi karitsoi kerralla 1 - 3 karitsaa. Karitsat vierotetaan noin kahden-neljän kuukauden ikäisinä.

Kesällä uuhet ja karitsat ovat laitumella

Syksyllä uuhet (naaraslampaat) astutetaan. Tämä tapahtuu siten, että pässi päästetään uuhien joukkoon. Uuhien tiineysaika kestää noin 5 kuukautta.

Alkuvuodesta lampaat valmistautuvat karitsointiin ja imetykseen. Tätä kutsutaan tunnutukseksi.

Lampaat keritään kahdesti vuodessa

Lampaat keritään yleensä kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja syksyllä. Tämän määrittelee eläinsuojeluasetus. Perinnölliset ominaisuudet, lampolan olosuhteet ja lampaiden ruokinta vaikuttavat villan laatuun ja määrään. Keritseminen tapahtuu joko keritsinkoneella, käsikeritsimillä tai tavallisilla saksilla. Keritsemisen yhteydessä lampaiden sorkat leikataan ja raspataan.

Karitsoiden ruokinta

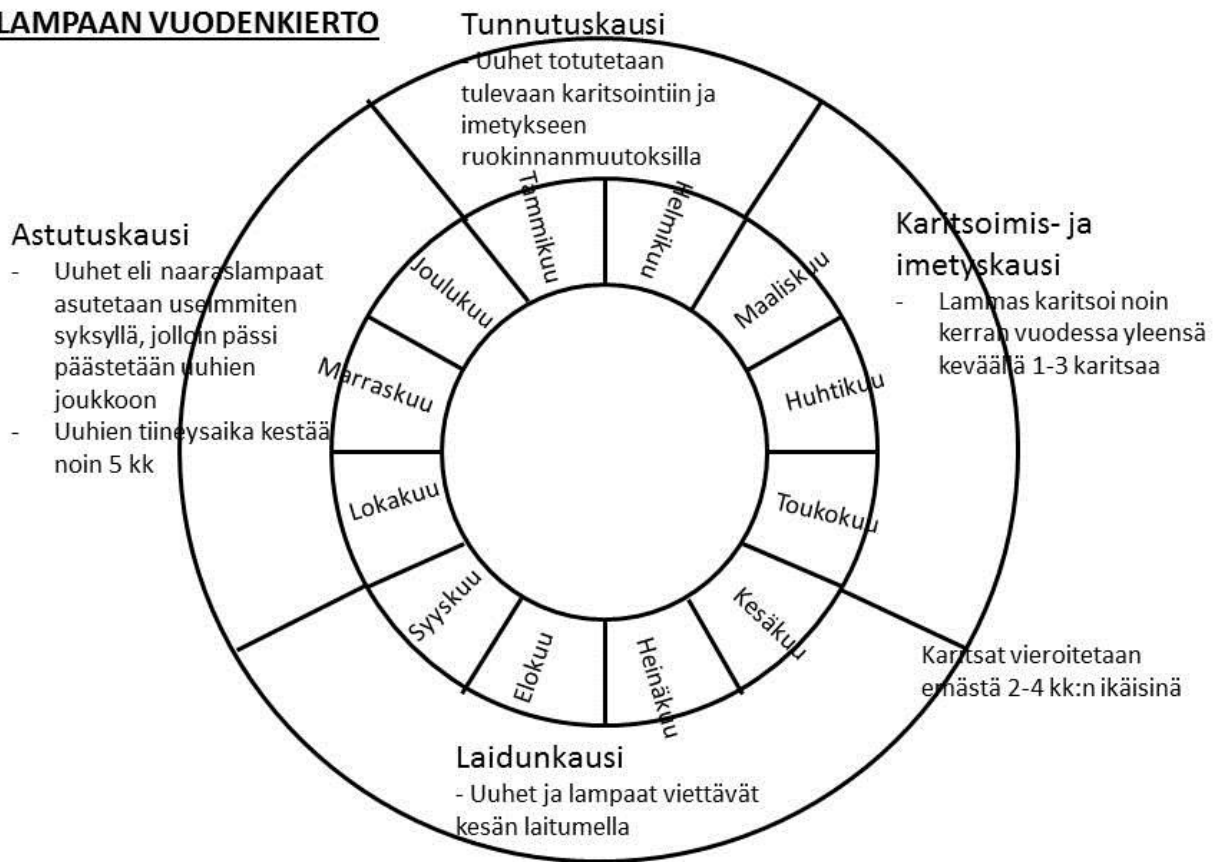
Vastasyntyneen karitsan tärkein ravinto on maito. Mikäli karitsa ei saa riittävästi maitoa uuhelta, voidaan karitsalle antaa myös lehmän ternimaitoa. Vähitellen karitsa kehittyy märehtijäksi. Noin kahden kuukauden ikäisenä karitsa pystyy syömään hyvin nurmirehua.

teurasikä on Suomessa 6 - 7 kuukautta. Kasvunopeuteen vaikuttavat ruokinta ja perinnölliset tekijät.

Lisätietoja: http://www.laidunpankki.fi/sivu.tml?sivu_id=255,
<http://openetti.aokk.fi/info/OpiskelijoidenTyot/LAMMAS/rotu.htm>

LAMPAAN VUODENKIERTO

Lähde: <http://opetus.ruokatieto.fi/Suomeksi/Oppimateriaali/Ruokaketju/Maatila/Kotielaimet/Lammas>